No 1907

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor die buitenste len ƒ 6,00; franko door het geheele Rijk. [illegible], *Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 2 AUGUSTUS.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 1 Augustus.

De interpellatie over den heer Lightenvelt heeft den niet zeer verlegen heer van Hall niet weinig in de verlegenheid gebragt. 't Zwijgen was hem onmogelijk gemaakt, en 't spreken gevaarlijk. Hij boog zich derhalve in alle bogten om zich uit de engte te wringen, en hadde niet de heer Groen, die behendiger en listiger van taal is, den minister op weg geholpen, hem zou zelfs de staatmoedigheid ontbroken hebben, om van de homogeniteit des ministerie's te spreken. Eerst nadat de heer Groen had betoogd, dat de van loyauteit den heer Lightenvelt, in geval van verschil omtrent de verdrukkingswet, tot het nemen zijner demissie zou hebben gebragt, kwam er de heer van Hall toe om, die loyauteit van den heer Lightenvelt roemende, in het voorbijgaand en als ter sluiks te verzekeren: »dat geen lid van het ministerie iets gedaan heeft in strijd met de welbegrepen beginselen van ministerieele homogeniteit;" en onmiddellijk daarover heen schuivende, begon hij over de [illegible] te spreken, die niet in diskussie was.

Wij weten [illegible] wat te denken van de beginselen, die de heer van Hall »welbegrepen" noemt. Gelijk zijne vrijheid »welbegrepen," slechts verdrukking is, zoo ook is zijne homogeniteit, »welbegrepen," slechts verdeeldheid. Hoe komt het anders, dat de heer van Hall zich op art. 89 der Grondwet beroept, om zich te ontslaan van de verpligting om de gronden aan te geven, waarop de regering heeft goedgevonden, de benoeming van [illegible]schen heer van Hall tot het beleid der Zaken [illegible] Eeredienst voor te dragen? De heer van Hall, [illegible] 89 te steunen, heeft openlijk beleden, dat de *verlangde gronden*, zoo hij ze mededeelde, gevaarlijk zouden zijn voor het belang en de zekerheid van het [illegible]. Waarlijk, de heer van Hall moet al zeer in het [illegible] hebben gezeten, om zijne toevlugt te nemen tot zulke vervaarlijke bekentenis. Maar de heer Groen had hem toen nog niet het spoor gebaand, om zich op de homogeniteit te kunnen beroepen. En de heer van Hall was vergeten, dat hij in zijn eerste antwoord aan den heer Dommer had gezegd: dat de regering »*geene gronden*" had, om de Roomsch-Katholieke Eeredienst aan een Protestant toe te vertrouwen. Derhalve, [illegible] van Hall, is én *zonder eenigen grond* minister van [illegible]dienst geworden, én *te gelijkertijd op gronden*, die de rust van den Staat in gevaar zouden brengen, als zij bekend werden. Men ziet, de heer van Hall is het niet eens met zich zelven. Waarom? Omdat hij de waarheid niet zeggen kon — zonder zich [illegible] aan de kaak te stellen.

Wat is en dan van de zaak? De heer Dommer heeft waarheid gezegd. En wij dagen zelfs den heer van Hall uit, om [illegible] te ontkennen. De heer Lightenvelt is [illegible] hij bestreden heeft [illegible] minister [illegible] Katholieke Eeredienst heeft van homogeniteit [illegible]. Wil men weten waar die op neerkomt in de besprokene aangelegenheid? Alleen hierop, dat de heer Lightenvelt, misschien, met den heer van Hall verlangt, dat de zetels van Utrecht en Haarlem verplaatst worden. Wij zeggen, *misschien* verlangt; want wij durven 't niet verzekeren, dat zulks *zijn* verlangen is. Maar wat wij wel en stellig verzekeren is dit: de heer Lightenvelt bezit de overtuiging, dat de H. Stoel het regt heeft gehad te doen wat hij gedaan heeft; dat de Grondwet geene inmenging in de organizatie der Katholieke Kerk gedoogt, gelijk de heer van Hall die wil, en dat hij daarom geen deel kan dragen in de verantwoordelijkheid van de monsterwet.

Maar waarom vraagt hij dan zijne demissie niet? insinueert de heer Groen; de loyauteit vorderde het. Wij gelooven dat de heer Groen, als hij de waarheid wilde weten, zich vertrouwelijk bij den heer van Hall zou kunnen vervoegen. Deze zou dan niet nalaten hem, zijn vriend en steun, mede te deelen, dat de heer Lightenvelt zijne demissie gevraagd en niet verkregen heeft. En mogt de heer Groen aandringen te weten, waarom de heer Lightenvelt de gevraagde en geweigerde demissie niet kort af heeft genomen, dan zou hem de heer van Hall kunnen berigten, hoe het ministerie gevreesd heeft dat die demissie een schadelijk *éclat* zou maken, en vervolgens mededeeling kunnen doen van de behendig en sluw berekende motieven, waarmede men den heer Lightenvelt heeft weten over te halen om naar Rome te gaan, door welke reis hij zou ontslagen zijn van de verantwoordelijkheid der door hem niet gewilde verdrukkingswet, en van den anderen kant zou kunnen medewerken, om de kerkelijke organizatie, ten genoege van allen, tot een goed einde te brengen.

En als dan de heer Groen nog een stap verder wilde gaan en vragen, hoe het komt dat de heer Lightenvelt in het departement voor de Zaken van R. K. Eeredienst niet is vervangen geworden door een Katholiek? Dan zou hij tevens van den heer van Hall hooren, dat *daartoe* vruchtelooze pogingen zijn gedaan; dat *daarom* de reis en het vertrek van den heer Lightenvelt zijn vertraagd, en dat eerst, toen het gebleken was, dat geen enkel Katholiek in het geheele land was te vinden, die de verantwoordelijkheid van de monsterwet op zich wilde nemen, dat toen eerst de heer van Hall, die tot alles in staat is, bij het departement van Buitenlandsche Zaken gevoegd heeft het departement van R. K. Eeredienst. Zulke belijdenis kan de heer van Hall in vertrouwen aan den heer Groen afleggen; maar wie ziet niet, dat al deze feiten niet zijn mede te deelen in de volle Kamer, zonder het bestaan van het ministerie in gevaar te brengen? En dat de heer van Hall, die steeds door zedigheid heeft uitgemunt, zijn ministerie verbindt en vereenzelvigt met [illegible], moet niemand [illegible]. Dat is de wijsbegeerte van het regt bij den man van het hooger standpunt, die zich beroept op art. 89 der Grondwet tot verzwijging *van gronden, die hij eerst gezegd had niet te bestaan*.

Was de beantwoording der eerste vraag van den heer Dommer moeijelijk, die der tweede stelde den heer van Hall nog aan grooter gevaar bloot. Hij is er dan ook slechts over heen gegleden met eene zeer juiste verklaring, voorafgegaan door eene blijkbare onwaarheid.

Reeds heeft de *Grondwet* zich vermaakt met de zorg, die de heer van Hall besteedt om te doen begrijpen, dat hij met Rome *niet onderhandelt*, maar slechts eene *diplomatieke aanraking* heeft. Wij vragen evenwel, wat beteekent de *diplomatieke aanraking*, als zij ten doel heeft iets te verkrijgen in ruil van hetgeen men aanbiedt? Tot dus verre heeft men dat *onderhandelen* genoemd. Maar *nous avons changé tout celà*. De heer van Hall dingt naar de kunst van Bosco en zijns gelijken, om al wat hij aanraakt van gedaante en natuur te doen veranderen, zoodat nu onderhandelen niet meer heet onderhandelen, maar, in diplomatieke aanraking komen. Het is wel, als het kind slechts een naam heeft. Intusschen dat onderhandelen, of liever om de nieuwe diplomatieke taal van den *ap*[illegible] te gebruiken, dat in diplomatieke aanraking [illegible] is de verplaatsing der zetels [illegible] en Haarlem. Als de H. Stoel daartoe [illegible] overgaan, dan zou de heer van Hall *vrede nemen* met de kerkelijke organizatie en haar *erkennen*. Wij vragen in het voorbijgande, hoe zal de heer van Hall den H. Stoel waarborgen geven, dat men niet slechts zal gedoogen, maar ook erkennen de bisschoppelijke regeling, zoo dra slechts de twee zetels naar elders zullen zijn overgebragt? De heer van Hall toch heeft verzekerd, dat de nota's van een gouvernement niet in het minste binden, zoo het gegeven woord niet wordt geschreven in een geratificeerd traktaat. Na zulke stelling kan de H. Stoel niet afgaan op eene nota van den heer van Hall, die hij zelf genoemd heeft zonder verbindende kracht te zijn, veel minder kan hij zich vertrouwen aan eene mondelingsche mededeeling. Zoodat de heer van Hall, die niet onderhandelt, zich evenwel in de verpligting heeft gebragt, wil hij doel bereiken, om daartoe een geratificeerd traktaat, dat is een *konkordaat* te gebruiken. De heer van Hall heeft dus twee gezanten te Rome, om een konkordaat te maken met den Paus. Of zal hij terug komen van zijne ongehoorde pretentie, die alle internationaal verkeer onmogelijk maakt, dat nota's niet binden? Dan zal hij ook [illegible] erkennen, dat de Paus de kerkregeling met alle regt heeft ingevoerd, en dat Zijne Heiligheid tevens niet is te kort gebleven aan eene enkele verpligting, hem door de nota's opgelegd, zelfs niet aan de *prealabele* kennisgeving, waarover de heer van Hall in zijne nota's heenstapt, alsof hij daaraan twijfelde, alhoewel hij des noods in staat zou zijn, als hij dat wilde en het in zijne kraam te pas kwam, om het bewijs, dat die *prealabele* kennisgeving heeft plaats gehad, te leveren. Men ziet ook hier weer hoe de heer van Hall zich in de engte heeft vastgemetseld. Hij zit tusschen een konkordaat, dat de protestantsche bevolking niet wil, en tusschen de openbare belijdenis, dat de H. Stoel in zijn regt is.

Wat nu gedaan? De heer van Hall heeft zich herinnerd, dat hij door een gekombineerd systeem van verleiding en intimidatie aan het land 127 millioen heeft weten af te persen. Hij had in zijne fiskale monsterwet tot het volk gezegd: »Geef mij vrijwillig 127 millioen ter leen; ik zal u 3 pCt. betalen en gij zult het land redden; zoo niet, dan zal ik u eene buitengewone belasting opleggen, die u lang zal heugen." Het blijkt dat de staatsman, niet wetende dat elk noodmiddel in de politiek slechts éens dienen kan, dit probaat middel thans op den Pausselijken Stoel tracht in praktijk te brengen, gelijk de *Haarlemmer Olie* en de *Holloway pillen* door kwakzalvers worden aangeboden als probate medicijn tegen alle kwalen. Hij zegt dus tegen den Paus, gelijk hij vroeger tot het volk sprak: [illegible] de verplaatsing der twee zetels; ik zal dan uwe hiërarchie erkennen, en gij zult het land redden: zoo niet dan zal ik u eene buitengewone verdrukking opleggen, die u lang zal heugen.

Voor het sijsteem van intimidatie acht de heer van Hall zich zelven berekend. Van daar de onbeleefde, wij zouden zelfs zeggen, onfatsoenlijke toon, die in zijne nota's heerscht, waarin de eene onwaarheid [illegible] de andere verdringt, en de ongehoordste stellingen met eene brutaliteit worden uitgekraamd, die ware de man niet gekend, voor lompe onwetendheid zouden kunnen doorgaan. Van daar die toon van de Troonrede, die voor de Katholieke belangen zeer verontrustend was. Van daar de monsterwet van bevrediging, die alle Katholijken als één man heeft verontwaardigd. Van daar het petitionnement voor zijne monsterwet, welk petitionnement men niet zonder reden zegt, door den heer van Hall zelven te zijn geprovoceerd, juist op het oogenblik, dat de Tweede Kamer bewees, dat het intimidatie-spel van den heer van Hall óf door haar niet werd begrepen, óf zoo het begrepen werd met de overtuiging gepaard ging, dat het spel, zoo het eenmaal wet werd, vroeg of laat zou ontaarden in [illegible] der Protestanten zelven. De heer van [illegible] en in de protestantsche beweging [illegible] kan vertoonen, [illegible] buig of ik sla." En de heer van Hall meent, dat zulk een middel eene diplomatieke behendigheid is tegenover den H. Stoel, alsof het Opperhoofd der Katholieke Kerk een slaaf of een kind ware dat men met roeden regeert? En hij verwacht daarvan gunstige rezultaten!

Met er daad zoo zeer is hij ingenomen met het welslagen der gedwongen vrijwillige leening, dat hij niets minder van den Paus verwacht, dan dat deze dezelfde kleinmoedige en vreesachtige ondergeschiktheid zal toonen, die het Nederlandsche volk bij de fiskale monsterwet heeft aan den dag gelegd.

Uit voorzorg nogthans heeft hij het noodig geacht voordeelen naast de bedreigingen te plaatsen. Met het systeem van bedreiging moet gekombineerd gaan het systeem van verleiding.

Te dien einde, om een loyaal voorkomen te geven aan het systeem van verleiding, kon niemand beter geschikt zijn, dan de loyale heer Lightenvelt, die door zijne reis naar Rome, tevens op eene fatsoenlijke [illegible] en zonder gevaar van *éclat* te maken, uit het [illegible] werd verwijderd.

De heer Lightenvelt is [illegible]

en [illegible] staatsman. Niemand kan dit beter weten, dan de heer van Hall zelf. Men moet het er dus voor houden, dat de heer van Hall op die openheid, rondheid en eerlijkheid van karakter heeft gerekend. Dat hij spekuleert op hetgeen de heer Lightenvelt in zijne loyauteit zal moeten zeggen, en *dat niet anders dan juist het omgekeerde kon zijn van hetgeen de heer van Hall in zijne nota's beweert.* Ziet eens welk eene berekening! Hoe de heer van Hall naast de roede, die hij dreigend opheft, zoete verleiding weet te plaatsen! Maar er is meer. De heer Lightenvelt om tot de verplaatsing der zetels te komen, heeft meer dan zijne welsprekende, ronde, opene en eerlijke taal. Hij heeft in last — de heer van Hall verzekert zulks, en hij voegt er bij, dat het zelfs de hoofdzaak zijner zending is — hij heeft in last om te voorkomen: »dat de Paus geen verkeerden »indruk zou erlangen omtrent het wetsontwerp, dat aan »deze vergadering is voorgedragen." Gelukkig is hier de heer van Hall veel meer indiskreet geweest, dan hij zelf wist, en ongetwijfeld moet deze last van den heer Lightenvelt de *hoofdzaak*, — hij had moeten zeggen, het *hoofdmiddel* — zijn, om den Paus tot de verlangde verplaatsing van zetels te brengen.

Op welke manier, hebben wij ons afgevraagd, zal de heer Lightenvelt den Paus gerust stellen omtrent de wet? Door eene bondige en dadelijke verklaring van de beginselen der wet? Die meent immers de heer van Hall reeds in zijne laatste nota te hebben gegeven. — In eene ministerieele verklaring van den zin van de artikelen der wet? De Paus kan immers zelf lezen en nagaan, wat er in de wet zit. Welke waarde heeft overigens eene officieuse of officieele verklaring, zoo die in den vreemde en slechts mondelings geschiedt, buiten onze wetgeving om, zonder dat de regterlijke magt daarvan eenige kennis krijgt? Immers geene de minste. — Wat dan kan de heer Lightenvelt omtrent de wet te Rome hebben te zeggen? Ongetwijfeld niets anders, dan hoe de regering plan heeft haar te zullen uitvoeren. De geruststelling zal dan alleen het gebruik kunnen betreffen, dat de regering van de wet denkt te maken. En dewijl wij nu gezien hebben, dat de heer van Hall te gelijk vleit en dreigt, zoo komen wij van zelfs tot de overtuiging, dat de heer Lightenvelt te Rome heeft te verklaren, dat de wet door den heer van Hall niet zal worden uitgevoerd, als de Paus de beide zetels verplaatst. Zoo biedt hij nu weer aan den eenen kant de roede, aan den anderen kant het lokaas der verleiding.

Dit alles even onwaardig. Onwaardig jegens het protestantsch gedeelte van ons volk en onze vertegenwoordiging, die men door officieele nota's en wetsontwerpen, en petitionnementen tracht in beweging te houden voor eene wet, die men tracht niet in uitvoering te brengen. Onwaardig jegens den Paus, wiens regt men in officieële stukken ontkent; middelerwijl men hem te gelijker tijd iemand afvaardigt, van wien het openbaar is, dat hij dat regt gansch erkent. Onwaardig jegens de Katholieken en den Paus te gelijk, dewijl men het goed regt der Katholieken door onedele bedreiging en lokaas tracht te vernietigen. En dat noemt men onderhandelen of liever dat heet: diplomatieke aanraking! En men verhaalt, door middel van de *Amsterdamsche Courant*, dat men hoopt en vertrouwt door dat diplomatiek aanraken doel te treffen! Wij weten niet wat er gebeuren zal. Maar wij gelooven toch te mogen verwachten, dat als de heer van Hall den Paus en de Katholieken publiek meent te kunnen behandelen, gelijk een struikroover den wandelaar in de eenzaamheid overvalt, wanneer hij dezen het pistool op de borst zet en hem toevoegt: geld of de dood; de Paus en de Katholieken zullen antwoorden: Mijnheer van Hall, wij vreezen uwe bedreiging niet; wij zijn in staat van tegenweer.

De *oude Amsterdamsche* houdt hare *heeren en meesters* voor onfeilbaar.

Zij gaat hierin zoo verre, dat zij niet eens met hare nieuwe bondgenoote *de Fakkel* den misslag erkennen wil, dien de heer van Hall beging door de wet van *germinal* verbindend te verklaren.

»Eh liegt! zegt de sufster, ik bekreun mij niet aan *Handelsblad*, *Nieuwe Rotterdammer*, of wie 't zij, en hoe onwederlegbaar ook hunne betoogen wezen mogen: neen: Zie reis de meening der onpartijdige en kundige regtsgeleerden, die in den tijd een zoo uitmuntend rapport over de wetten van Franschen oorsprong hebben uitgebragt. Daaraan houd ik mij!" Als of ook niet die bladen en wij erkend hadden, dat de germinals-wet voorkomt onder de duizend en één Fransche verordeningen, welke Napoleon, bij de dekreten van 1810 en 1811 hier te land invoerde. Is 't haar om *die daadzaak* te doen? niemand kan of zal ze betwisten.

Doch, het geldt de vraag, of bedoelde wet hier ooit uitvoering en werking heeft gehad, of ze werking heeft kunnen hebben, of hebben kan; en 't is op dat stuk, dat de toelichtings-memorie van leugen is overtuigd. (Zie onder anderen ons nommer van 12 Julij.) Te dien opzigte is de meening ook van een paar bekwame regtsgeleerden, niet alles afdoende. De uitvoering en de werking eener wet als die van Germinal, welke zoo zeer in 't kerkelijk leven ingrijpt, wanneer die *voor het eerst* beweerd worden meer dan veertig jaren na hare afkondiging; moeten blijken uit eene serie van onweersproken feiten, zoodanig wij de *oude Amsterdamsche* uittarten, er een enkel aan te toonen! *Eén enkel* — zij versta ons wel!

Wij daarentegen stellen als feit de schending dier wet, schending van elken dag en in alles en zulks gedurende een nu bijna halfeeuwsch tijdverloop. Tot bewijs dier beweering, hebben wij blootelijk onze lezers te verzoeken, dat zij de voorschriften en bepalingen der wet van Germinal vergelijken met het kerkwezen, zoo der Katholieken als der Protestanten en Israëlieten hier te land, met alle handelingen der godsdienstbedienaren, met alles wat plaats grijpt en plaats gegrepen heeft op kerkelijk gebied, van de dagen harer afkondiging tot heden toe! Hier wachten we de bes!

Zij nu hale ons eene wet, een besluit, eene regeringsverordening, iets van 't openbaar gezag aan, waarbij van de Germinals-wet uitgegaan, of hare verbindende kracht ondersteld wordt. *Het placet*, nog eens (men leze de discussiën van 1847 en 1848), werd als een onvervreemdbaar voorregt der kroon, — *niet* als bij de Germinals-wet ingevoerd of bekrachtigd, — voorgestaan. Zij dage op, — niet met het invidueel gevoelen van een of ander jurist, maar met *een regterlijk gewijsde*, waarbij, na kontradiktoire behandeling van 't vraagstuk, de verbindendheid dier wet uitgesproken is. Kan zij dit niet, zij zwijge. Wij, we kunnen het.

Ten jare 1841, in een regtsgeding tusschen het R. K. kerkbestuur van Uden en een tiendpligtige, beweerde deze, dat het kerkbestuur niet bevoegd was tegen hem proces te voeren, als hebbende hetzelve zich niet met de Germinals-wet in regelmaat gesteld. Het kerkbestuur wierp de onverbindendheid dier wet tegen, en de regtbank, na gehoord te hebben de advokaten Mr. N. Sassen voor 't kerkbestuur en Mr. Martini van Geffen voor den tiendpligtige, gehoord almede het openbare Ministerie, hetwelk van zijn standpunt betoogde, dat die wet hier *niet* executoir was: de Regtbank zeggen we, zamengesteld uit de heeren wijlen Mr. H. C. van Convent ten Oever, Mr. A. van Gaten, (thans Procureur-generaal, beide *Protestanten*) en Mr. J. van Blarkom Jr., verklaarde op 21 April 1841 »dat de organieke artikelen »niet konden te stade komen, *als hier te land geen* »*het minste gezag hebbende*," en zulks op gronden bij haar vonnis in 't breede ontwikkeld (Zie *Nieuwe Noord-Brabanter* van 28 Julij, ingezonden stuk).

De tiendpligtige, hoewel de procesziekste mensch der wereld, liet dat vonnis in kracht van gewijsde gaan: hij had den moed niet in hooger beroep te komen, en berustte. Mogten wij dat ook van *de oude* kunnen verwachten.... Maar zij is nog procesziekter dan *de heeren en meesters*!

Onvoorwaardelijke goedkeuring van de monsterwet wordt alleen aangetroffen bij de *Fakkel*. Niet dat zij voor de kerkgenootschappen niet nog knellender banden verlangt; maar het *beginsel* der wet is *haar beginsel*, en zij vergeet niet, »dat onmogelijk alles op eens kan worden verkregen". Het wetsontwerp moet dan ook worden aangenomen, het koste wat het wille: immers, »met de aanneming of verwerping van dat ontwerp staat of valt *haar* beginsel."

Wij behoeven niet te herhalen, welke middelen aangewend worden, om het ontwerp door te drijven: men lastert en schreeuwt en dreigt er maar weer op los, om er van te huiveren. Van één argument echter, van dat argument namelijk, dat gebezigd wordt ten betooge dat het wetsontwerp eigenlijk geen tegenstanders heeft, behoort melding gemaakt te worden. Het is de *Fakkel*, die den moed heeft, dat argument in het midden te brengen. — Vreest gij door de aanneming der wet de Katholieken te verbitteren? — Dwaze vrees! Dus antwoordt zij. »Neen, de gemoederen [der Katholieken] verkeeren niet in de hevigste spanning, zoo als aan de geloovigen der Kerk wordt wijs gemaakt." Kan men op brutaler wijze zich aan de waarheid vergrijpen? Men zou zeggen van neen, 't schijnt echter van wel. Men leze verder, waar de *Fakkel* mededeelt, wanneer alleen de gemoederen, namelijk de protestantsche gemoederen, »in de hevigste spanning" verkeerden. »Dat geschiedde alleen, dus zegt zij, bij het groot, magtig en aanzienlijk gedeelte der natie, dat stond opgeofferd te worden aan de heerschzucht van den Paus, *toen deze* ZIJNE TIJGERKLAUWEN *naar Nederland uitstrekte*, *toen* Pius *zoo wel door zijne verwatene* allocutie, *als door de benoeming van bisschoppen en eenen aartsbisschop in* Utrecht, *het protestantisme poogde te vernietigen*, en *geheel ons vaderland in de boeijen van bijgeloof en gewetensdwang prangen wilde.*"

Men staat verstomd over zulke insolentie en zulke laagheid. Pius IX gebruik makende van een onmiskenbaar regt, wordt voorgesteld »zijne *tijgerklauw* naar Nederland uit te strekken!" En daardoor alleen zijn de gemoederen in spanning geraakt. Wat er van een land worden moet, waar zoo geschreven wordt door een orgaan, dat verklaart met het ministerie homogeen te zijn, moge de heer van Hall ophelderen.

Geen kwaad of er komt eenig goed uit voort.

Op het krediet van den *Nederlander* en van andere bladen, waren zeer vele lieden en daaronder zeer hooggeplaatsten, in het denkbeeld dat het Katholicismus hier te lande uit twee partijen bestond — de brave goede min of meer protestantizeerende Katholieken, en de nimmer rustende Ultramontanen, welke laatsten evenwel slechts eene kleine minderheid zouden uitmaken. De overgroote meerderheid meende, men hechtte volstrekt niet aan de Bisschoppen en was er zeer mede in zijn schik, om op zijn protestantsch geregeerd te worden.

Daar komt de kerkelijke regeling, — en het zooveel rumoermakend petitionnement van de KERN der Natie: en de verkiezingen voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten en Gemeenteraad, en eindelijk de adressen der Katholieken tegen de beruchte wet. Gelegenheden genoeg, om, zoo er twee partijen onder de Katholieken bestonden, die twee partijen aan 't licht te brengen.

Waar zijn ze nu, die gemoedelijke Roomsch-Katholieken, die van de Ultramontanen niets weten willen? En, zeiden de katholijke bladen de waarheid niet, toen zij sinds jaren, reeds tegen dat zonderling dwaalbegrip van gereformeerde schrijvers protesteerden?

Nu zullen de Protestanten dan toch wel erkennen, dat (behalve de Jansenisten, DIE ZORGT ONZE KERK ZELF) heel het katholieke Nederland *ultramontaansch* is, in zooverre namelijk, dat geen Katholicismus denkbaar is zonder Paus.

Men schaffe dus dat woord van *ultramontaansch* voor goed af. 't Is een bangmaker voor eenvoudige lieden. Zoo *wij* de eer hadden tot de redaktie van den *Nederlander* te behooren, wij zouden ons schamen telkens met een stroopop te dreigen.

De Utrechtsche adressanten rijden weer op dat oude stokpaardje. Ook in het belang van hunne katholieke landgenooten, vragen zij bij de wetgeving *bescherming* tegen den Paus: zij vragen dat er op onze wetgeving heden geen invloed *van buitenslands* worde uitgeoefend (!!!)

Is dat adres geïnspireerd door den heer Vreede, professor in de geschiedenis en in het staatsregt? Dan zeggen wij: arme man, kent gij de hedendaagsche geschiedenis en het hedendaagsch staatsregt zoo weinig?

In ieder geval, de Katholieken zijn *mondig*: niemand behoeft voor hen te spreken, zoo zij bescherming verlangen tegen den Paus, kunnen zij het zelf vragen. Maar daar is geen gevaar voor, want de Paus en de Katholieken zijn één en onafscheidbaar.

Het Parijsche dagblad de *Constitutionel* geeft in een zijner laatste Nommers over de godsdienstige quæstie, in Holland aangestookt, en over het wetsontwerp van Hall, zeer juiste opmerkingen te lezen. Na in een kort overzigt de verschillende artikelen van het ontwerp te hebben ontleed, vervolgt het blad aldus:

»Onder die groote uitstalling van voorzorgen en bekommeringen ronddwalende, moet men niet vergeten, dat de hoofdstrekking van het ontwerp ligt verborgen in art. 2, 't welk de godsdienstige autoriteit onder voogdijschap plaatst van den Staat en van de bedienaren der godsdienst een politieken eed eischt. Men zou verondersteld hebben, dat de ondervinding door de Fransche revolutie opgedaan, voor altoos dit middel zou hebben doen verwerpen.

»De konstitueerende vergadering had alle priesters opgelegd een burgerlijken eed te zweeren. Deze onstaatkundige eisch, die op een geweldige wijze in de vrijheid van het geweten greep, splitste de Fransche geestelijkheid in twee deelen. Het grootste deel der kerkelijke personen weigerde den eed, en zij die hem aflegden en beëedigde priesters genaamd werden, werden door de algemeene opinie met verachting aangezien. De Wetgevende Vergadering dwaalde nog verder op dien weg af. Overeenkomstig het dekreet der konstitueerende vergadering, verloren die priesters, welke den eed geweigerd hadden, hunne hoedanigheid van bedienaren der openbare godsdienstoefening, bezoldigd door den Staat, maar zij behielden hun pensioen als bloot kerkelijke personen, met de vrijheid hunne bediening in stilte te mogen uitoefenen.

»De Wetgevende vergadering ging met meer hevigheid te werk: zij onthield alle toelagen hoegenaamd, ook aan elk, die den eed weigerde; zij bepaalde, dat de zoodanige van de eene naar de andere plaats kon verzonden en in geval van ongehoorzaamheid, gevonnisd worden. Ten laatste werden zij onder het toevoorzigt der administratien geplaatst, terwijl hen te gelijk de bijzondere uitoefening hunner waardigheid werd verboden.

»Wij willen hier de noodlottige gevolgen niet herinneren, die dusdanige maatregelen hebben na zich gesleept, en wij houden ons overtuigd, dat de droevige twisten die thans Holland beroeren, ook tot zulke uitkomsten zullen leiden. In ieder geval, wanneer de ondervinding zoo luid spreekt, moet men haar het oor verleenen. Deze voorbeelden en nog vele andere bewijzen aan, wat al nederlagen het wereldlijk en geestelijk gezag blootstaan,

zoodra zij het wagen in elkanders regten te grijpen. Die twee magten zijn nooit sterker, dan wanneer ze elkanders wederkeerig weten te eerbiedigen en zich binnen hare eigen grenzen houden. Daar wij de lessen geraadpleegd hebben die de Fransche revolutie op dit punt geeft, verzoeken wij het Hollandsche Gouvernement, zich te doordringen van de hooge wijsheid, welke met vaste hand, tijdens het onvergetelijk tijdstip van het konkordaat, de lijnen wist te trekken tusschen de regten en de grenzen van beide magten, en waaraan wij de meest volkomen en meest wezenlijke gewetensvrijheid verschuldigd zijn, welke ooit door een volk genoten is.

Het Hollandsche gouvernement moet daarom jegens zijne Katholieken onderdanen meer regtvaardig zijn, wijl zij de minderheid uitmaken. Zonder twijfel, het moet geen een zijner rechten van toeverzicht en bestuur afstaan. Maar het moet ook niets doen, twelk het voornemen zou verraden, van in het heiligdom des gewetens te willen dringen, en uit dien hoofde komt ons dan ook de voorgestelde eed hoogst gevaarlijk voor. Het is niet te ontkennen, dat het wets-ontwerp van Hall, de strekking heeft, om aan zekere driften eene schitterende voldoening te geven. In de kommissie van rapporteurs door de Tweede Kamer benoemd, merkt men geen een katholiek lid op. Men kan niet nalaten te vragen, of de opinie in Holland, overheerscht wordt door eene allertreurigste onverdraagzaamheid, en of het ministerie niet bouwt op eene meerderheid, die alleen uit de verwarring voortkomt en er voortdurend door beheerscht wordt.

De Katholieken van Nederland bereiden zich met kalmte voor tot de beproevingen, die men ze wil doen ondergaan. Reeds werden in de voornaamste steden adressen geteekent. M. de Bisschoppen hebben zich vereenigd bij hun metropolitaan den Aartsbisschop van Utrecht. Deze hooge Kerkvoogden der Katholieke Kerk in Nederland, hebben besloten zich tot den Koning te wenden, om zijne aandacht te vestigen op de gevaren die het wets-ontwerp inhoudt en om eerbiedig te verklaren, dat zij er zich niet aan zouden kunnen onderwerpen, indien zij hunne godsdienst niet met voeten wilden treden, en even zoo de waardigheid en het geheiligde karakter van hun verheven ambt. Ongetwijfeld zal het Hollandsche gouvernement aan die opmerkingen en die reden gehoor geven. Ook de Tweede Kamer zelve schijnt weinig genegen, om zonder aanmerkelijke wijzigingen, het wets-ontwerp te bekrachtigen, en de Eerste Kamer moet naar hare uitspraak doen. Wij hopen nog altijd, dat de opinie in Holland tot betere en meer met het belang van den staat overeenkomende inzigten zal terugkeeren.

Het artikel, onlangs door den *Nederlander* gepubliceerd, ten betoge dat eene zekere "rigting", de ultramontaansche natuurlijk, dat is de katholieke, "geene *bescherming*, maar *bedwang*" behoeft, is niet slechts door ons, maar ook door andere bladen, bepaaldelijk door de *Arnhemsche Courant* opgemerkt geworden. De genoemde Courant doet op geestige wijze het dwaze der redeneering van den *Nederlander* uitkomen in een artikel, waarvan de aanhef aldus luidt:

»*Wat* "gelijke bescherming" *in het anti-revolutionairsch beteekent.*

»Art. 165 der Grondwet zegt:

»Aan ALLE kerkgenootschappen in het Rijk wordt GELIJKE BESCHERMING verleend.

»Wat "gelijke bescherming" in grondwettigen en constitutionelen zin beteekent, is bekend.

»Maar aan *de Nederlander* eerst zijn wij den dank schuldig, dat hij ons heeft gelieven te verklaren, wat "gelijke bescherming" in het anti-revolutionairsch zeggen wil. *De Nederlander* geeft daarvan de volgende openbaring en verklaring:

»De Grondwet verlangt voor alle gezindheden GELIJKHEID *van bescherming*.

»En GELIJKHEID *van toezigt*.

»Voor GELIJKHEID *van bescherming* is dikwerf ONGELIJKHEID *van toezigt* onmisbaar.

»Eene rigting, onvereenigbaar met de gelijkheid der gezindheden en met de onafhankelijkheid van het wereldlijk gezag, eischt, indien er voor handhaving der Grondwet zal worden gezorgd, *niet* BESCHERMING, *maar* BEDWANG."

»Deze anti-revolutionnaire redeneertrant verdient opmerking:

»De Grondwet wil *gelijkheid* van bescherming.

»De Grondwet wil *gelijkheid* van toezigt.

»*Gelijkheid* van toezigt eischt dikwerf *ongelijkheid* van bescherming.

»Dus wil de Grondwet dikwerf, *ongelijkheid* van bescherming.

»Dus wil de Grondwet dikwerf, *niet* BESCHERMING, *maar* BEDWANG.

»Deze redenering evenaart bijkans het beroemde leugen-syllogisme VAN EPIMENIDES:

»De Cretensers zijn leugenaars.

»Ik ben een Cretenser.

»Dus zijn de Cretensers geene leugenaars.

»Dus ben ik geen leugenaar.

»Dus zijn de Cretensers leugenaars.

»Het is niet meer dan billijk, te erkennen, dat, in het uitvinden van vernuftige drogredenen, de Nederlandsche anti-revolutionnairen voor de klassieke Grieksche sophisten niet onderdoen."

Volgens den *Echo universel* en de *Grondwet* zal dingsdag of woensdag aanst. door de regering beknoptelijk geantwoord worden op het voorloopig Verslag nopens de wet tegen de godsdienstvrijheid. Bij die gelegenheid zal, volgens dezelfde bladen, een *nieuw* wets-ontwerp rakende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, aangeboden worden.

Dezelfde bladen berigten, dat de heer Borret zijn ontslag als Kommissaris des Konings in de provincie Noord-Brabant zou hebben aangevraagd.

Men leest in de gestenografieerde korrespondentie van den Haag dd. 1 Augustus:

»Naar men verneemt zijn de antwoorden der Regering op het voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ten aanzien van het wets-ontwerp tot regeling van het toezigt op de kerkgenootschappen reeds in gereedheid en zullen ze met den meesten spoed worden gedrukt en rondgedeeld. Het aanhangige wets-ontwerp zal *eenigzins* gewijzigd worden."

Wij vernemen heden, dat verzonden zijn aan de Tweede Kamer der Staten Generaal adressen, gelijkluidende met dat in ons Nommer 1889 medegedeeld of daarmede overeenstemmende, uit

Utrecht	met	238	naamteekeningen.
Bussum	»	68	»
Nijmegen	»	623	»
Beuningen en Weurt	»	108	»
Sittart	»	207	»

Verder zijn adressen verzonden uit Oirsbeek, Amstelraadt, Bingelroed, Brunsem, Schinnen, Nuth, Merkelbeek, Schinveld, Geleen, Munstergeleen, Haensbroek en Arnby, alle gemeenten in Limburg.

Partikuliere berigten uit Batavia melden het volgende:

Men verneemt van goederhand, dat de algemeene sekretaris van het gouvernement, mr. A. Prins, welke als kommissaris van gouvernementswege naar de westkust van Borneo was gezonden, om langs diplomatieken weg de nog bestaande geschillen met de weerspannige Chinezen te dier kuste te regelen, op het onverwachts te Batavia is teruggekeerd. De gezonden kommissie is, op eene allezins vijandelijke wijze onthaald, en ofschoon officieel nog niets is bekend gemaakt, zoo verneemt men toch, dat hier en daar met de muitelingen gevochten is.

De gouverneur-generaal, welke bij aankomst van den heer Prins te Buitenzorg was, is onmiddellijk te Batavia aangekomen en verzekert men al verder, dat eene geduchte versterking van troepen en ammunitie naar de westkust van Borneo zal worden afgezonden, om de bestaande geschillen alsnu door kracht van wapenen te beslechten.

— Men zegt dat er berigt zonde zijn gekomen van de ontdekking van een plan tot opstand in het Cheribonsche. Bijzonderheden ontbreken geheel.

— Men verneemt, dat de krachtige tusschenkomst van het gouvernement zal worden vereischt, om de onderlinge geschillen tusschen eenige vorsten en radja's op Celebes te vereffenen. Reeds sedert lang leven velen dier vorsten in onmin en ter voorkoming dat die onderlinge tweespalt ongunstigen invloed zoude uitoefenen op het Nederl.-Indisch gezag in deze gewesten, zoude het gouvernement besloten hebben de krijgsmagt op Celebes te versterken. Van regtstreeksche dadelijkheden of dadelijke vijandige houding van eenige dier hoofden [illegible]

— Het gebouw [illegible] tentoonstelling te Batavia op het ruime Koningsplein opgerigt, zal spoedig gereed zijn. Van vele plaatsen worden de voorwerpen reeds toegezonden en overtreffen verre de verwachting, die men er van koesterde. Mogten geene grootsche machinerien of belangrijke kunstmatig zamengestelde voorwerpen, even als in Europa, ten toongesteld kunnen worden, veel toch zal er worden gevonden, wat misschien tot heden onbekend, later voor de bevolking een bron van bestaan kan worden. Te dien opzigte zal het wenschelijk zijn, dat, na het houden der tentoonstelling, eene commissie zich bezig houdt met het onderzoek, in hoeverre sommige artikelen zouden kunnen worden vervaardigd of voortgebragt, om daarna productief te worden voor de bevolking in het bijzonder en voor den handel in het algemeen.

— Een beschrijvende en uitgewerkte katalogus zal door de kommissie, voor het houden der tentoonstelling worden uitgegeven. Daarin zullen uitvoerig worden medegedeeld, de oorsprong, hoedanigheid, bewerking enz. van de tentoongestelde voorwerpen, terwijl verder op het meer of minder nuttige en noodzakelijke van produktie zal worden gewezen. Met belangstelling ziet men een afdruk van dien katalogus te gemoet.

— Te Batavia hebben zich in den jongsten tijd vele catarrhale ongesteldheden voorgedaan en zijn weder enkelen aan de cholera bezweken.

— De berigten van Sumatra's Westkust, betreffende de cholera, worden meer gerustsstellend.

Den 7 Junij is van Batavia naar Benkoelen vertrokken, een detachement, sterk 200 manschappen en 4 officieren. De rust binnenslands was weder gestoord.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 31 Julij. De *Moniteur* bewaart nog altijd het stilzwijgen omtrent de tijdingen door het stoomschip *Caradoc* aangebragt, aangaande de Oostersche quaestie.

Alle Parijsche dagbladen echter houden die tijdingen voor beslissend, alleen de *Constitutionnel* is van eene andere meening. Dit blad verklaart, dat de voorwaarden van schikking, noch door het Kabinet van Parijs, noch door dat van Londen, en zelfs niet te Weenen, zouden zijn aangenomen; deze verklaring stemt op een later berigt uit Weenen, bij hetwelk verzekerd wordt dat de schikkingen, waarvan in de tijdingen door de *Caradoc* medegedeeld, wordt melding gemaakt, dan alleen beslissend zouden zijn, als vooraf en de Donauvorstendommen en de Dardanellen ontruimd werden.

— De Russische bladen, die sedert eenigen tijd niet te Parijs waren aangekomen, zijn weder verschenen. Zij behelzen onder anderen een keizerlijk manifest, onder dagteekening van 20 en 22 Julij, waarbij bepaald wordt, dat als naar gewoonte, de rekrutering zal plaats hebben van den 1 November tot den 1 December; voor een groot deel des rijks zal er dit jaar op de 1000 zielen 7 man worden genomen.

— Sedert den laatsten tijd treft men in de Russische dagbladen oorlogzuchtige verzen en vertogen tegen de Turken aan. Een dier liederen onder anderen, door een luitenant vervaardigd, is vol honende uitdrukkingen ten aanzien der Westersche mogendheden. Onder de troepen in Moldavie en Wallachye worden de belagchelijkste vertellingen uitgestrooid, met het doel om het fanatismus op te wekken; onder anderen maakt men den Russische soldaten wijs, dat zoo de Czaar de sleutels van Jeruzalem, die door de Mahomedanen aan Joden en ketters verkocht zijn, niet weet magtig te worden, het einde der wereld spoedig op handen is.

MADRID 27 Julij. Het spaansche kabinet, met uitzondering van den heer Moijano, heeft zijn ontslag ingediend; het is echter nog niet bekend of de koningin de demissie heeft aangenomen.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 30 Julij. Heden is bekend geworden dat de 213 fusten, ca. 550 vat. O. I. Haaijen-Traan, te Amsterdam tegen den 4den Augustus in veiling aangeslagen, uit de hand voor onze plaats à f 33 1/2 Entr. zijn afgedaan.

Aanvoer van HUIDEN.

Van 1 Januarij tot ultimo Julij 1852: 38317 Oost-Indische, 375 St. Domingo, 1001 Maracaibo, 4005 Pernambucq, 775 Buffels. Van 1 Januarij tot ultimo Julij 1853: 33956 Oost-Indische, 7473 Buffels en 3400 Pernambucq.

Voorraad van HUIDEN.

Op ultimo Julij 1852: 25200 Oost-Indische, 1001 Maracaibo, 3430 Pernambucq, 775 Buffels. Op ultimo Julij 1853: 20399 Oost-Indische, 665 Buffels.

DELFT, 30 Julij. De prijzen der Kaas zijn heden geweest f 18 a 21; ter markt werden verkocht 37 stapels of 12,216 Ned. ℔.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 1 Aug. Tarwe tot iets hooger prijzen verkocht, als in Entrep.: 127 ℔ Wismar f 318; 125 ℔ roode [illegible]lessische f 310; in kons. 124 ℔ b. Pools. f 310; 125 ℔ Geldersche f 313; 127 ℔ o. Neder f 310; 125 ℔ ger. dito f 285; 126 ℔ Groninger f 298; 128 ℔ o Vriesche f 315; in veiling: 160 last bescha.. roode Odessa Tarwe 114, 119 ℔ f 191, 251.

Rogge mede iets hooger met veel handel, verk. in Entr. 118 ℔ Petersb. f 195; in kons. 114, 115 ℔ o. Gedr. f 190; 117 ℔ dito f 194, 196; 118 ℔ dito f 198; 123 ℔ Pruiss. f 225; 117 ℔ Arch. f 200; 118 ℔ Petersb. f 202; in veiling: 92 last Odessa 118, 119, 120 ℔ f 195, 196, 198; 87 last verbroeide Donau 103 a 106 ℔ f 135 a 145.

Garst: 100 ℔ Oldammer Winter f 172.

Haver zonder handel.

Boekweit goed prijshoudend: 119 ℔ Nijkerker f 247; 117 ℔ Holst. f 210; 122 ℔ dito f 225.

Koolzaad. Betuws 61½ £. Op 9 vaten. Olie dadelijk 67½; in April ek. 69; Sept. 67½; Oct. 68½; Dec. 69 £. *Lijnzaad* een doen: 113 ℔ Odessa f 335. *Raapolie* op 6/w. f 37½; Vliegend f 36½; 1°. Mei ek. f 38¾, 9; Sept. f 37; Oct. f 37½, ¾; Nov. f 38; Dec. f 3, ¼. *Lijnolie* op 6/w. f 32½; Vliegend f 31½. *Hennepolie* op 6/w. f 38; Vliegend f 37.

ANTWERPEN, 30 Julij. *Rijst.* Verkocht uit de tweede hand ongeveer 4000 balen Arracan Rijst, aangebragt door de *Colombus.*

Suiker. *Geraffineerd.* Heden namiddag ongeveer 40,000 [illegible] fijne brooden R. B. A op September.

Koffij. Eenige honderden balen St. Domingo [illegible] goede prijzen verkocht.

HAMBURG, 29 Julij. *Koffij.* Veel [illegible] De St. Do-

mingo en mindere kwaliteiten, alsmede Brazil Koffij, niet dan tegen eenigzins verhoogden prijs, sedert eenige dagen verkrijgbaar. Gewone Brazil. 4 1/16 a 4¼ sch. gewone St. Domingo 4 1/16 a 4⅛; verkocht 10,300 Brazil 4⅜ a 4⅞, 1000 St. Domingo van 4⅛ a 4⅛ sch., 500 Laguayra van 5 a 4⅝ sch., en 400 Maracaibo van 4¾ a 5 sch.

Suiker. Gezocht en hier en daar hoogere prijzen betaald. Verkocht: 1300 kisten bruine en gele Havana van 14½ a 18¼ mb., 350 kisten bruine Bahia, 250 kisten, 300 id. en 300 vaten Cuba. Prijzen: bruine Havana 13¾ a 15⅛, gele 15½ a 17⅞, ligt gele en blonde 17⅜ a 19, witte ontbreekt, bruine Bahia 12 a 15¼, witte 14⅜ a 17 mb.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		30 JULIJ 4½ u. gebl.	1 AUG. 4 u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		63⅞	63⅞	a	64	63 15/16
Dito Dito	3 »	76 13/16	76⅞	»	76 15/16	
Dito Dito	4 »	95¾	95⅝	»	95¾	95⅝
O. I. Leening 1844	4 »		95 9/16	»	95 11/16	
Amortis. Syndic.	3½ »	95⅛	95	»		
Handel-Maatschappij	4½ »		126¼	»		
Aand. Rijn-Spoorweg	» »			»		
Aand. Holl. S. M.	»			»		
Obligatien	» »			»		
BELGIE, Obligatien 1844	» »			»		
Cert. bij de Belg. Bank.	2½ »			»		
Dito bij Rotsch. en Volksv	» »	53¼	53 3/16	»		
FRANKRIJK, Obligatien	3 »			»		
SPANJE, Nieuwe	1 »	23 5/16	23⅛	»	23 3/16	
Dito	3 »	48⅜	48¼	»	48⅜	
Dito Binnenl. à 6/m.	» »	43 5/16	43¼	»		
Coup. Bewijzen.		6 11/16	6⅝	»	6 11/16	
Amortisable Schuld	»			»		
PORTUGAL te Londen	5 »	42⅛		»		
Dito Dito	4 »	39⅛	39¼	»		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5 »	109	109	»		
Dito Dito 1828 en 1829	» »		108	»		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	» »	98 5/16		»		
Dito	4½ »	100¼	100⅜	»		
Dito bij *Hope*	4 »	93⅝	93⅞	»	94⅛	94¼
Dito bij *Stieglitz en C°.*	» »	92⅝	93	»	93⅜	93¼
Dito bij id. 5de Serie	4 »			»		
Cert. te Hamburg	5 »			»		
Inschrijving in Assignat.	6 »			»		
Cert. van dito	» »			»		
POLEN, Certifikaten	4 »	86⅛	86¼	»		
Dito Aand. à fl. 500				»		
Dito met Lot. » 300				»		
AMERIKA, Bank-Actiën		4 11/16	4⅝	»		
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*						
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	82⅞	82 7/16	»	82 9/16	
Dito 1847	2½ »	42 11/16	42½	»	42 9/16	
Dito 1851	2½ »	42 11/16	42½	»		
Dito 1849	5 »	95⅛	94⅞	»	95	
Nat. Bank bij *Goll en C°.*				»		
Dito	4			»		
Letter B	5 »	95¼	94⅞	»	95	
Aand. met Loting fl. 500	»			»		
Nieuwe dito	» 250			»		
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer* 5 pCt.				»		
BRAZILIE te Londen 1824	5 »		98¾	»		
Dito Leening 1843	5			»		
Dito £ 200				»		
PERU	4½ »		81½	»		
MEXICO Nieuwe	3 »	26 9/16	26½	»		
VENEZUELA à £ 100	3½ »		37½	»		
GRENADA à £ 100	2 »	21½		»		
Dito Uitgestelde		9¼	9¼	»		
ECUADOR à £ 100				»		

Mexiko onbepaalde 26¾; Venezuela uitgestelde 15¼.

In Binnenl. fondsen was de stemming heden gunstiger met vrij veel handel in Intergr. en 4pCt. — Buitenl. waren integendeel meer aangeboden, uitgezonderd Russische en Port. welke hooger te plaatsen waren; van eerstgemelde sluiten 4pCt. lager en Stieglietz merkelijk hooger.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt., Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 56 5/16	Livorno	2/m.	*f*	39½
„	zigt	„ 56 13/16	Napels	„	„	81⅛
Bordeaux	2/m.	„ 55⅞	Petersburg	„	„	1,86
„	½/m.	„ 56⅛	Weenen	6/w.	„	32⅛
Madrid	3/m.	„ 245	Augsburg	„	„	35⅜
Cadix	„	„ 245	Frankfort	„	„	99¼
Seville	„	„ 242	Hamburg	2/m.	„	35 5/16
Bilbao	„	„ 243	„	zigt	„	35 9/16
Lissabon	„	„ 41½	Londen	2/m	„	11,72½
Porto	„	„ 41½	„	zigt	„	11,80
Genua	2/m.	„ 46⅝	Rotterdam		„	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

LONDEN, 30 Julij. Cons. kont. 98 a 98⅛; op tijd 98 a 98⅛; Braz. 101 a 102; 1829/39 101 a 103; 1852 99½ a 100½; Den. 3 pc. 83 a [illegible] 5 pc. 105 a 106; Ecuad. 5½ a 5¾; Gren. 21 a 21½; Uitgest. [illegible] a 9½; Mexiko Nieuwe 26⅜ a 26⅝; Peru 4½ pc. N. 83 a 85; Uitgest. 58 a 59; Rusl. 1822 5 pc. 118 a 119; (N.) 4½ pc. [illegible] a 101½; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 43½ a 44½; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23 a 23¼; 3 pc. 47½ a 47¾; Coup. cert. 6⅝ a 6⅞; Passive 5¼ a 5½; Holl. 2½ pc. 64⅞ a 65¼; id. 4 pc. 98 a 98½; Venez. 37 a 38; Uitg. 15 a 16; Wissel op Amsterdam [illegible]; Grieken 1824 8 a 8½; 1825 —.

BERLIJN, 30 Julij. Schuldbr. 3½ pc. 93; Loten 143¼; Rusl. Stiegl. 4 pc. 97¼; Pools, 4 pc. 94¼; Loten fl. 500 92¼; Oost. Met. 5 pc. 87½; Amsterdam zigt 142, id. 2/m. 141⅝.

HAMBURG, 30 Julij. Rusl. Cert. 5 pc. 103½; Oost. Met. 5 pc. 93¾; Spanje 1—3 pc. 21⅞; Binnenl. 3 pc. 40⅛.

FRANKFORT, 30 Julij. Met. 5 pc. 86; A [illegible] 86; 2½ pc. 43½; Bank-Aktien 1603; Darmst. Loten fl. 50 99½; id. fl. 25 31½; Badensche Loten fl. 50, 72⅝; id. fl. 35, 40½; Nassausche fl. 25, 29; Holl. 2½ pc. 63½, id. 4 pc. 95½; Sardinische 41½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

— Het schip Duiveland, kapt. Viersema, van Akyab te Batavia aangekomen, zal, volgens brief van Batavia van den 8en Junij, na eenen nieuwen mast ingezet te hebben, naar Padang vertrekken, om eene lading koffij in te nemen.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 29 Julij. F. H. Kleijn, Bantam, Rio de Janeiro. — 30 Julij. Kloppenburg, Lucipara's, Batavia. - N. D. Steenveld, Ystroom, Suriname. - G. M. Gnodde, Antilope, Curaçao. - C. de Groot, Maria Reijnier, Teneriffe. - M. Granger, Regard, Triest. 31 Julij. A. J. Ihlower, Christiaan Huygens, Banjoewangie.

HELVOET, 30 Julij. H. F. G. Keijzer, Hendrika, Triest.

BROUWERSHAVEN, 30 Julij. J. J. Suciach, Samarang, Batavia naar Rotterdam.

BATAVIA, 13 Mei. Buys, Jacatra, Rott. — 17 Mei. Ogterop, van der Palm, Rott. — 19 Mei. Kapt. ter zee van Braam Houckgeest, Zr. Ms. Fregat Prins Frederik der Nederlanden, Nederland. - Marmelstein, Schoonderloo, Rott. — 29 Mei. Kramer, Christina, Amst. — 30 Mei. Kernkamp, Valparaiso, id. — 2 Junij. Jaski, Dionisia Catharina, Amst. — 3 Junij. Schuurman, Neptunus, id. - Kroll, Dankbaarheid aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij, Rott.

SAMARANG, 10 Mei. Kerkhoven, [illegible], Rott.

UITGEZEILD:

BATAVIA, 22 Mei. Schippers, Elizabeth Anthonia, Amst.

SAMARANG, 13 Mei. Boelhouwer, Java's Welvaren, Amst. 21 Mei. Hortenbecker, Johan Cezar, Nederland.

SOERABAYA, 21 Mei. Alton, Jacatra, Nederland.

TJILATJAP, 5 Mei. Bus, Nijverheid, Amst. — 16 Julij. Jaski, Catharina Johanna, id.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 7 Junij, op 11° 40' Z. Br.: Antoina, Kapt. Poort v. Rotterdam n. Batavia.

Den 29 Julij, in de Noordzee, Delft, kapt. de Kok, van Rotterdam naar Swansea.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BANJOEWANGIE, Christiaan Huijgens, Ihlower. 3210 b Koffij, 1913 kann. Suiker, 595 sch. Tin. 910 boss. Bindrottingen, N. H. M.

ROTTERDAM.

BANJOEWANGIE. Samarang, Jusuciach. 3830 b. Koffij 2549 kann. Suiker, 795 sch. Tin. 736 boss Bindrottingen, N. H. M.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 1 Augustus in lading naar:

AMSTERDAM, 1 Aug. vertrokken:

Manheim W. Rippen, Carl van Rotteck.

Rijnhoogte. KEULEN 30 Julij 11 vt. 8 dm.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.